

Suvestinė redakcija nuo 2005-04-08 iki 2006-07-14

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2000, Nr. [37-1046](#), i. k. 100301MISAK00000173

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

Į S A K Y M A S

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 1999 M. GRUODŽIO 20 D. NUTARIMO
NR. 1446 „DĖL LAUKINĖS AUGALIJOS ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO“ 2 PUNKTO
VYKDYMO**

2000 m. balandžio 27 d. Nr. 173
Vilnius

Vykdydamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 20 d. nutarimo Nr. 1446 „Dėl Lietuvos Respublikos laukinės augalijos įstatymo įgyvendinimo“ (Žin., 1999, Nr. [109-3189](#)) 2 punktą,

1. T v i r t i n u:

- 1.1. Laukinės augalijos išteklių naudojimo tvarką (pridedama);
- 1.2. Atskirų rūšių laukinių augalų gausumo reguliavimo tvarką (pridedama);
- 1.3. Apribotų ar draudžiamų rinkti bei prekiauti laukinių augalų ir grybų sąrašą (pridedama);
- 1.4. Laukinės augalijos išteklių apskaitos tvarką (pridedama).

2. Laikau netekusiu galios Aplinkos apsaugos ministerijos ir Miškų ūkio ministerijos 1996 08 14 įsakymą Nr. 113/149 „Dėl Mažųjų gamtos turtų naudojimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 1996, Nr. [90-2113](#)).

3. Aplinkos ministerijos informacijos kompiuterinėje sistemoje vadovautis reikšminiais žodžiais: „augalija“, „valdymo sistema“.

APLINKOS MINISTRAS

DANIUS LYGIS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2000 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. 173

LAUKINĖS AUGALIJOS IŠTEKLIŲ NAUDOJIMO TVARKA

BENDROJI DALIS

1. Laukinės augalijos išteklių naudojimo tvarka (toliau – Tvarka) reglamentuoja laukinės augalijos išteklių naudotojų teises, atsakomybę, nustato laukinės augalijos išteklių naudojimo tvarką.

Laukinės augalijos išteklių naudojimas – laukinių augalų sėklų, vaisių (uogų, riešutų ir kt.) rinkimas, grybų rinkimas, vaistinių augalų žaliavos ruošimas, techninių augalų (nendrių, gluosnių ir kt.) žaliavos ruošimas, augalų ar jų dalių naudojimas dekoratyviniams tikslams ir šienavimas miško žemėje, kita su laukinės augalijos išteklių paėmimu iš gamtinės aplinkos susijusi ūkinė veikla.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, *Žin.*, 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

2. Lietuvos saugomose teritorijose naudoti laukinės augalijos išteklius, nepažeidžiant Tvarkos reikalavimų, leidžiama, jeigu tai neprieštarauja tų teritorijų apsaugos ar kitiems jų paskirti bei veiklą jose nustatantiems įstatymams ar kitiems teisės aktams arba tai laikinai neuždrausta savivaldos institucijų sprendimais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [448](#), 2002-08-21, *Žin.*, 2002, Nr. 84-3670 (2002-08-30), i. k. 102301MISAK00000448

3. Laukinės augalijos rūšių, kurių ištekliai riboti, naudojimą Aplinkos ministerija gali apriboti ar uždrausti.

4. Tvarka netaikoma:

1) renkant nuo teisėtai nukirstų medžių ir krūmų šakeles, pumpurus, žiedus, lapus, spyglius ir žievę;

2) kertant kalėdines eglutes, ruošiant vaistinę žaliavą ar kitą produkciją specialiai tai produkcijai auginti skirtose vietose;

3) vietose, kur nustatyta tvarka keičiama pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis ar atliekami žemės kultūrinimo darbai, neišsaugant laukinės augalijos;

4) medienos ištekliams, kurių naudojimą nustato Miškų įstatymas, Europos bendrijos svarbos augalų rūšims, augančioms Lietuvos Respublikoje (pridedama), į Lietuvos raudonąją knygą įrašytoms saugomoms augalų ir grybų rūšims (*Žin.*, 2000, Nr. [66-1998](#)), ypač saugomoms rūšims (*Žin.*, 2002, Nr. [49-1911](#)), kurių apsaugą reglamentuoja Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių bei bendrijų įstatymas ir kiti teisės aktai.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [448](#), 2002-08-21, *Žin.*, 2002, Nr. 84-3670 (2002-08-30), i. k. 102301MISAK00000448

5. Visi laukinės augalijos išteklius naudojančios juridiniai ir fiziniai asmenys privalo laikytis Lietuvos Respublikos įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių šių išteklių naudojimą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [448](#), 2002-08-21, *Žin.*, 2002, Nr. 84-3670 (2002-08-30), i. k. 102301MISAK00000448

TEISĖ NAUDOTI LAUKINĘ AUGALIJĄ

6. Teisė valstybinėje žemėje kirsti kadagius; imti miško paklotę; lupti žievę nuo medžių ir krūmų (šalteksnių ir gluosnių); rauti medžių bei krūmų šaknis; pjauti nendres, medžių ir krūmų šakeles; šienauti miško žemėje; kasti medžių ir krūmų savaiminukų sodmenis bei puskrūmius ir

krūmokšnius; išdėstyti avilius ir bitides suteikiama nemokamai išduodant leidimą naudoti laukinės augalijos išteklius valstybinėje žemėje (1 priedas).

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, *Žin.*, 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

7. Leidimą naudoti laukinės augalijos išteklius valstybinėje miškų ūkio paskirties žemėje išduoda miško valdytojai (miškų urėdijos miškų urėdo įgalioti valstybiniai miškų pareigūnai, savivaldybės ir kiti valdytojai), valstybinėje žemės ūkio paskirties žemėje, valstybinėje vandens ūkio paskirties žemėje ir kitos paskirties žemėje – atitinkama Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamento rajono (miesto) aplinkos apsaugos agentūra.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, *Žin.*, 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

8. Teisė naudoti apribotų rinkti bei prekiauti laukinių augalų ir grybų rūšis, nurodytas Apribotų ar draudžiamų rinkti bei prekiauti laukinių augalų ir grybų sąrašė, kurį tvirtina aplinkos ministras, suteikiama išduodant leidimą naudoti apribotų rinkti bei prekiauti laukinių augalų ir grybų rūšis (2 priedas). Šiuos leidimus nemokamai išduoda atitinkama Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamento rajono (miesto) aplinkos apsaugos agentūra.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, *Žin.*, 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

9. Leidimas išduodamas ne ilgiau kaip 1 metams. Leidimas išrašomas 2 egz. Vienas leidimo egzempliorius išduodamas laukinės augalijos išteklių naudotojui, kitas lieka išdavusiai įstaigai, kuri išduotą leidimą registruoja žurnale, jame įrašydama:

- 9.1. leidimo numerį;
- 9.2. leidimo išdavimo datą;
- 9.3. juridinio asmens pavadinimą ar fizinio asmens vardą, pavardę;
- 9.4. laukinės augalijos išteklių pavadinimą;
- 9.5. laukinės augalijos išteklių, kurį leidžiama naudoti, naudojimo vietą;
- 9.6. leidimo galiojimo laiką;
- 9.7. leidimą išdavusio asmens vardą, pavardę, pareigas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [448](#), 2002-08-21, *Žin.*, 2002, Nr. 84-3670 (2002-08-30), i. k. 102301MISAK00000448

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, *Žin.*, 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

10. Išduoti leidimai panaikinami, kai:

10.1. įstatymų ar kitų teisės aktų nustatyta tvarka keičiama žemės tikslinė paskirtis;

10.2. leidimas buvo išduotas arba veikla, kuriai išduotas leidimas, atliekama nesilaikant

Tvarkoje nurodytų reikalavimų.

Punkto pakeitimai:

Nr. [448](#), 2002-08-21, *Žin.*, 2002, Nr. 84-3670 (2002-08-30), i. k. 102301MISAK00000448

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, *Žin.*, 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

11. Privačioje žemėje laukinės augalijos išteklius naudoja žemės savininkas arba suteikia teisę kitiems naudotojams.

Punkto pakeitimai:

Nr. [448](#), 2002-08-21, *Žin.*, 2002, Nr. 84-3670 (2002-08-30), i. k. 102301MISAK00000448

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, *Žin.*, 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

12. Neteko galios nuo 2005-01-12

Punkto naikinimas:

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, *Žin.* 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

13. Neteko galios nuo 2005-01-12

Punkto naikinimas:

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, *Žin.* 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

14. Neteko galios nuo 2005-01-12

Punkto naikinimas:

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, Žin. 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

LAUKINĖS AUGALIJOS IŠTEKLIŲ NAUDOJIMO TVARKA

Laukinių augalų sėklų, vaisių (uogų, riešutų ir kt.) rinkimas

15. Renkant uogas, draudžiama rauti, laužyti ar kitaip niokoti augalus, naudoti specialias šukas ir kitas mechanines priemones.

Renkant medžių ir krūmų uogas bei vaisius (įskaitant sėklas), draudžiama pjaustyti, kapoti, laužyti ar kitaip žaloti šių medžių ar krūmų šakas ir kamienus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, Žin., 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

16. Lazdynus, augančius plynam kirtimui atrėžtoje biržėje, kurią ne vėliau kaip po metų planuojama iškirsti, taip pat kai lazdynai planuojami kirsti medyno ugdymo tikslu, riešutaujant leidžiama nukirsti.

Laukinių vaistinių ir prieskoninių augalų išteklių naudojimas

17. Medžių ir krūmų lapus, pumpurus leidžiama skinti iki 1/3 augalo lajos aukščio (apatinėje dalyje).

Beržo, tuopos pumpurus, liepų žiedynus, alksnio kankorėžius galima skinti nupjovus smulkias šakeles.

18. Šaltkėsnio ir gluosnių krūmų žievę leidžiama lupti iškertant iki 1/5 stiebų, augančių sklype (krūmų grupėje).

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, Žin., 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

19. Renkant vienamečių augalų žolę, lapus, žiedynus, sėklas, leidžiama juos išrauti.

Meškauogės ūglius leidžiama pjauti paliekant ne mažesnę kaip 0,5 m diametro centrinę pleiskės dalį. Pataiso sporas rinkti leidžiama tik nukerpant jų varputes.

20. Ruošiant šaknis ir šakniastiebius, galima iškasti iki 1/3 paruoštų sklype esančių augalų, kiaulpienės ir varpučio galima iškasti visus augalus.

Krūmų nepagrindinių šaknų galima iškasti iki 1/5.

Šaknų ir šakniastiebių nuopjovos sumetamos, sėklos suberiamos į iškastas vietas.

21. Skinant medžių ir krūmų lapus, pumpurus, draudžiama laužyti šakas ir kitaip juos žaloti.

Draudžiama lupti žievę nuo augančių medžių, kasti krūmų pagrindines šaknis.

22. Renkant daugiamečių žolinių augalų bei puskrūmių žolę, lapus, žiedynus, sėklas, draudžiama rauti su šaknimis.

23. Renkant žolę, lapus, žiedynus, privaloma palikti ne mažiau kaip 1/2 nepažeistų augalų paruoštų sklype (dilgėlės, pupalaiškio – 1/5).

24. Draudžiama kasti šaknis ir šakniastiebius šlaituose, kurių nuolydžio kampas didesnis negu 10 laipsnių.

25. 22–24 punktų reikalavimai netaikomi renkant vaistinius augalus ar jų dalis žemės ūkio paskirties žemėje.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, Žin., 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

Laukinių techninių augalų išteklių naudojimas

26. Šakeles leidžiama pjauti nuo augančių medžių ar krūmų ten, kur tai neturės neigiamos įtakos medynui, arba nuo tų medžių ar krūmų, kurie jau numatyti iškirsti.

27. Nuo medžių ar krūmų, kurių nenumatyta iškirsti, šakeles leidžiama pjauti ne aukščiau kaip iki 1/3 medelio nuo lajos apačios ar krūmo aukščio. Nuo medelių šakeles leidžiama pjauti, jeigu jie ne žemesni kaip 2 m.

28. Ruošiant šakeles, gali būti leidžiama nukirsti šakas arba iki tam tikro aukščio nugenėti medžius, nuo kurių pjaunamos šakelės.

29. Nendres pjauti leidžiama vandens telkiniuose, pelkėse ir užpelkėjusiose žemėse nuo lapkričio 1 d. iki balandžio 18 d.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-182](#), 2005-04-01, Žin., 2005, Nr. 45-1476 (2005-04-07), i. k. 105301MISAK00D1-182

30. Vandens telkiniuose nendres pjauti leidžiama statmenai kranto linijai iki 100 m pločio ruožais, tarp jų paliekant tokio pat pločio nepjautus ruožus.

31. Lupti žievę, tošį ir karnas dekoratyviniams ar techniniams tikslams nuo augančių medžių ir krūmų draudžiama.

32. Medžių šaknis techniniams ir dekoratyviniams tikslams valstybiniuose miškuose leidžiama rauti plyno kirtimo biržėse, kurias numatoma dirbtinai apželdinti. Privačiuose miškuose vietas šaknims rauti nustato miškų savininkai.

33. Medžių šaknis draudžiama rauti arčiau kaip 50 m nuo vandens telkinių ir šlaituose, kurių nuolydžio kampas yra didesnis negu 10 laipsnių. Po šaknų rovimo likusios duobės turi būti užlygintos.

34. Miško paklotę (gyvąją – samaną, kerpes; negyvąją – nukritusius spyglius, lapus, šakeles) leidžiama imti:

- 1) tarpuose tarp kelio ir priešgaisrinės mineralizuotos juostos;
- 2) ne toliau kaip 5 m nuo kelio, kvartalinės linijos ar spygliuočių jaunuolyno, kai nėra priešgaisrinės mineralizuotos juostos;
- 3) plynam kirtimui atrėžtose ir plynai iškirstose biržėse, kurias būtina dirbtinai apželdinti;
- 4) 100 m pločio zonoje apie statinius;
- 5) privačių miškų savininkai miško paklotę savo reikmėms nuosavybės teise priklausančiame miške gali imti ir kitose vietose, išskyrus 33 punkte nurodytas vietas.

35. Miško paklotę draudžiama imti šlaituose, kurių nuolydžio kampas didesnis nei 10 laipsnių.

Laukinių augalų ar jų dalių naudojimas dekoratyviniams tikslams

36. Kasant augalus dekoratyviniams tikslams ar dauginimui, privaloma palikti ne mažiau kaip 1/2 nepažeistų augalų ar jų sąžalyno. Šis apribojimas netaikomas žemės ūkio paskirties žemėje.

37. Draudžiama kasti augalus šlaituose, kurių nuolydžio kampas didesnis negu 10 laipsnių.

38. Kadagius, eglutes ir kitus medelius bei krūmus leidžiama kirsti plyno miško kirtimo vietose, kurias numatoma apželdinti, taip pat savaiminės ir kultūrinės kilmės jaunuolynuose bei kitose vietose, kur eglutes ir kitus medelius bei krūmus reikia (galima) iškirsti atliekant ūkinius darbus.

39. Eglučių, kadagių ir kitų medelių bei krūmų kirtimo vietas ir skaičių nustato miškų valdytojai ar savininkai. Leidžiama iškirsti, paliekant ne mažiau kaip 1/5 tame plote augančių kadagių.

40. Savaiminės kilmės medžių ir krūmų sodmenis miškams ar dekoratyviniams želdiniams veisti leidžiama kasti nustatytą kiekį miškų ir žemių valdytojų ar savininkų nurodytose vietose.

Grybų rinkimas

41. Grybaujant grybas išraunamas arba nupjaunamas prie žemės.

42. Draudžiama grybaujant ardyti miško paklotę, samanų ar kerpių dangą, niokoti senus, nevalgomus ir kitus nerenkamus grybus.

Ganiava

43. Ganyti gyvulius leidžiama miško žemėje esančiose aikštėse, pelkėse, inžinerinių tinklų linijose, kvartalinėse linijose, priešgaisrinuose proskiebiuose ir kitose ne miškui auginti skirtose vietose.

44. Privačiuose miškuose gyvulius ganyti leidžiama ir kitose vietose, išskyrus plynas kirtavietes ir natūralius bei kultūrinius iki 20 metų amžiaus jaunuolynus.

45. Gyvulius privaloma ganyti aptvertose ganyklose arba juos rišti, kitais atvejais gyvulius nuolat turi prižiūrėti piemu.

46. Miško žemėje gyvulius į ganyklas leidžiama vesti arba ginti keliais, kvartalinėmis ir inžinerinių tinklų linijomis, taip pat aptvertomis praginomis. Jų vietas nustato miškų valdytojai arba savininkai.

Kita su laukinės augalijos išteklių ėmimu iš gamtinės aplinkos susijusi ūkinė veikla

Sulos leidimas

47. Sulą leisti galima iš tų medžių, kurie bus kertami ne vėliau kaip po 5 metų ir ne plonesnių kaip 20 cm skersmens. Jeigu medžiai bus nukirsti ne vėliau kaip po metų, sula gali būti leidžiama ir iš plonesnių medžių.

48. Toje vietoje, kur bus gręžiama skylė, leidžiama, nepažeidžiant luobo, nudrožti žiauberį. Skylės sulai leisti gręžiamos ne aukščiau kaip 1 m nuo žemės paviršiaus. Skylių skersmuo neturi viršyti 2 cm, o jų gylis medienoje – 3 cm. Tarpai tarp išgręžtų skylių turi būti ne mažesni kaip 10 cm. Baigus leisti sulą, skylės turi būti užkemšamos.

49. Privačios žemės savininkams, leidžiantiems sulą asmeniniam naudojimui, apribojimai netaikomi.

Avilių ir bitidžių išdėstymas miško žemėje

50. Avilių ar bitidžių, taip pat laikinų statinių, nurodytų 51 punkte, išdėstymo vietą ir sąlygas valstybinėje miškų ūkio paskirties žemėje nustato miškų valdytojai, išduodami leidimą, nurodytą 7 punkte, privačioje žemėje – savininkai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, Žin., 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

51. Vietose, kur išdėstomi aviliai ar bitidės, leidžiama statyti ir laikinus statinius sandėliavimui, kuriems pagal Statybos techninio reglamento STR 1.01.07:2002 „Nesudėtingi (tarp jų laikini) pastatai“, patvirtinto aplinkos ministro 2002 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 218 (Žin., 2002, Nr. [55-2203](#)), reikalavimus nereikia leidimo.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, Žin., 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

Šienavimas miško žemėje

52. Šienauti leidžiama miške esančiose aikštėse, pelkėse, kvartalinėse linijose, kitoje ne miško auginimui skirtoje miško žemėje, taip pat retuose medynuose, kuriuose nėra galimybių miškui atželti.

ATSAKOMYBĖ UŽ TVARKOS PAŽEIDIMĄ

53. Fiziniai ir juridiniai asmenys bei įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, pažeidę Tvarkos reikalavimus, traukiami atsakomybės teisės aktų nustatyta tvarka.
54. Tvarkos reikalavimų vykdymą kontroliuoja Aplinkos ministerijos įgaliotos institucijos.
-

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro

2000 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. 173

ATSKIRŲ RŪŠIŲ LAUKINIŲ AUGALŲ GAUSUMO REGULIAVIMO TVARKA

1. Ši Tvarka nustato atskirų rūšių laukinių augalų gausumo reguliavimo tvarką Lietuvos Respublikoje.

2. Atskirų rūšių laukinių augalų ar grybų gausumas gali būti reguliuojamas dėl šių augalų ar grybų daromos žalos žemės ūkiui, miškų ūkiui, vandens telkiniams, taip pat siekiant užtikrinti gyventojų sveikatą, apsaugoti nuo ligų naminius gyvūnus.

Atskirų rūšių laukinių augalų ir grybų rūšių gausumo reguliavimas taip pat gali būti sąlygotas nustatytąja tvarka keičiant pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį ir atliekant žemės kultūrinimo darbus, dėl kurių laukinės augalijos neįmanoma išsaugoti.

3. Derinant žemės paėmimo visuomenės reikmėms tvarką, pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties keitimą, žemės kultūrinimo darbus, žemės sklypų skyrimą statyboms, būtina įvertinti tame žemės sklype esančią laukinę augaliją vadovaujantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai išsamaus vertinimo programos ir ataskaitos rengimo nuostatais (Žin., 1998, Nr. [29-787](#)). Suinteresuotas fizinis, juridinis asmuo ar įmonė, neturinti juridinio asmens teisių, turi atlyginti sunaikinamų naudojamųjų laukinės augalijos išteklių (uogynų, vaistažolynų) vertę, taikant nuostolių už augalijai padarytą žalą įkainius pagal Nuostolių, padarytų gamtai sunaikinus arba sužalojus gamtinius kraštovaizdžio kompleksus bei objektus, skaičiavimo metodiką (Žin., 1996, Nr. [39-973](#); 1998, Nr. [26-706](#); 1999, Nr. [95-2756](#)).

4. Jeigu skiriamame ar numatytame kultūrinti žemės sklype auga retos ir nykstančios, į Lietuvos raudonąją knygą įrašytos augalų ar grybų rūšys arba augalų bendrijos, taip pat jei šis sklypas yra saugomoje teritorijoje, jo skyrimas kitoms reikmėms ar kultūrinimas derinamas su Aplinkos ministerija.

5. Fiziniai ir juridiniai asmenys bei įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, už čia nustatytos laukinių augalų rūšių gausumo reguliavimo tvarkos pažeidimą atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2000 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. 173

LAUKINĖS AUGALIJOS IŠTEKLIŲ APSKAITOS TVARKA

BENDROJI DALIS

1. Ši Tvarka nustato laukinės augalijos išteklių apskaitos tvarką Lietuvos Respublikoje. Apskaita vykdoma vadovaujantis aplinkos ministro 2000 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. 132 patvirtinta Laukinės augalijos išteklių apskaitos metodika (Žin., 2000, Nr. [31-881](#)).

2. Laukinės augalijos išteklių apskaitos tikslas – nustatyti laukinės augalijos išteklius ir jų kaitą šalyje, numatyti priemones jiems apsaugoti, jų gausinimo ir išsaugojimo galimybes ūkininkaujant miškuose.

3. Laukinės augalijos išteklių apskaita miško žemėje vykdoma:

3.1. atliekant augalijos išteklių miško sklypuose inventorizaciją, vykdomą miškotvarkos metu;

3.2. inventorizuojant miškus atrankos metodu (taikant apskaitos vienetų visoje šalyje sistemą).

4. Miško žemėje (ne miškų inventorizacijos metu) ir kitos paskirties žemėje augančių laukinės augalijos išteklių apskaitą vykdo suinteresuotų mokslo, mokymo ir kitų institucijų specialistai pagal sutartis su Aplinkos ministerija ar jos įgaliota institucija.

5. Apskaitos duomenys pateikiami ir saugomi Lietuvos Respublikos laukinės augalijos valstybės registrą tvarkančiose įstaigose.

PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Augalijos biologiniai ištekliai – kurios nors laukinių naudojamųjų augalų rūšies augalo žaliavos masė ploto vienetu.

Augalijos naudojamieji ištekliai – augalijos biologinių išteklių dalis, kurią galima surinkti (paruošti) be žalos jų atsikūrimui, neįvertinus natūralių nuostolių (nuostoliai dėl kenkėjų ar ligų, rinkimo nuostoliai, nuostoliai, padaryti laukinių gyvūnų).

Laukinės augalijos ištekliai – laukiniai augalai ir grybai, jų dalys, augalų gyvybinės veiklos produktai, kuriuos žmogus naudoja ar gali naudoti savo reikmėms.

Paplitimas – sklypo dalis, kurioje paplitusi inventorizuojama rūšis.

Projekcinis padengimas – procentinė ploto dalis, padengta augalų antžeminių dalių statmenomis projekcijomis.

Sąžalynas – tam tikrame plote tankiai auganti vienos rūšies augalų grupė.

Ištisinis sąžalynas – plotas, kurio paviršių visiškai (100 %) uždengia vienos augalo rūšies statmenų projekcijų antžeminė dalis.

Sąžalyno produktyvumas – derantys uogynai ir tinkantys vaistinės žaliavos paruošoms vaistinių augalų sąžalynai.

Sąžalyno tankumas – vienos rūšies laukinių augalų (individo) skaičius ploto vienetu.

LAUKINĖS AUGALIJOS IŠTEKLIŲ APSKAITA MIŠKO ŽEMĖJE

6. Laukinės augalijos išteklių apskaita vykdoma visoje Lietuvos Respublikos miško žemėje nepriklausomai nuo jos nuosavybės formos.

7. Apskaita vykdoma šių didžiausią prekinę ir vartojamąją vertę turinčių laukinės augalijos išteklių:

7.1. **vaisinių augalų** – avietės, bruknės, paprastojo lazdyno, mėlynės, paprastojo putino, spanguolės, paprastojo šermukšnio, tekšės, vaivoro, žemuogės;

7.2. **vaistinių augalų** – paprastojo ir keturbriaunio čiobrelio, didžiosios dilgėlės, pelkinio gailio, paprastosios ir keturbriaunės jonažolės, kadagio, islandinės kerpenos, miltinės meškauogės, paprastosios pakalnutės, vaistinio pataiso, trilapio pupalaiškio, smiltyninio šlamučio, pelkinės vingiorykštės, šilinio viržio. Šį sąrašą prireikus tikslina Aplinkos ministerija.

8. Inventorizacijos metu nustatomi į apskaitą įtrauktų rūšių sąžalynų plotai ir jų būklę charakterizuojantys rodikliai. Biologiniai ir naudojamieji atskirų augalų rūšių žaliavos ištekliai apskaičiuojami pagal normatyvines lenteles, apskaitos duomenis ir medynų taksacinius rodiklius.

Apskaita miško sklypuose

9. Laukinės augalijos išteklių apskaita vykdoma miško sklypuose, vizualiai nustatant šiuos sąžalyną apibūdinančius rodiklius:

- 9.1. augalo rūšį;
- 9.2. rūšies paplitimą;
- 9.3. sąžalyno tankumą;
- 9.4. rūšies projekcinį padengimą sklype;
- 9.5. tinkamumą verslinėms paruošoms.

10. Minimalus į apskaitą įtraukiamų atskirų rūšių sąžalynų plotas ir tankumas nurodytas Laukinės augalijos išteklių apskaitos metodikoje.

11. Sąžalynų produktyvumo kategorija nustatoma pagal normatyvines lenteles, pateiktas Laukinės augalijos išteklių apskaitos metodikoje.

12. Duomenys apie kai kurių laukinės augalijos išteklių rūšių ištisinių sąžalynų plotus nurodomi šiuose dokumentuose:

- 12.1. taksoraščiuose arba žiniaraščiuose;
- 12.2. lentelėse (plotai pagal produktyvumo kategorijas teritoriniuose, ūkiniuose ar kitais principais sudarytuose vienetuose; plotų pasiskirstymas pagal miško augaviečių tipus, plotų pasiskirstymas pagal medynų amžių ir skalsumą);
- 12.3. miškų žemėlapiuose (M 1:25 000), spalvomis pažymint vaisinių ir vaistinių augalų sąžalynų plotus.

Apskaita atrankos metodu

13. Laukinės augalijos išteklių sąžalynų apskaita atliekama reprezentuojančiuose šalies miškus apskaitos bareliuose, nustatant rūšies individų skaičių, jų dydį, gyvybingumą, pažeidimo laipsnį.

14. Apskaitos duomenys pateikiami suvestinėse lentelėse, juos grupuojant pagal miško augaviečių tipus, medyno amžių, skalsumą.

LAUKINĖS AUGALIJOS IŠTEKLIŲ APSKAITA MIŠKO ŽEMĖJE (NE MIŠKŲ INVENTORIZACIJOS METU) IR KITOS PASKIRTIES ŽEMĖJE

15. Laukinės augalijos išteklių apskaita vykdoma įvairiose natūraliose augavietėse.

16. Apskaita vykdoma šių didelę paklausą ir vertę turinčių laukinės augalijos išteklių:

16.1. **vaisinių** – paprastojo putino, paprastojo šermukšnio;

16.2. **vaistinių, prieskoninių** – keturbriaunio ir paprastojo čiobrelio, didžiosios dilgėlės, trilapio pupalaiškio, pelkinės vingiorykštės, balinio ajero, juodauogio šėivamedžio, paprastojo šaltiekšnio, miškinės gudobelės, paprastosios ir keturbriaunės jonažolės, vaistinės kraujalakės, trispalvės našlaitės, miškinės sidabražolės, rūgties gyvatžolės, ankstyvojo šalpusnio, plačialapio ir pilkalapio šaukščio, vaistinės šventagaršvės, paprastojo raudonėlio, karčiojo kiekio (pelyno), kvapiosios stumbražolės;

16.3. **techninių** – paprastosios nendrės, gluosnių.

Šį sąrašą tikslina Aplinkos ministerija.

17. Į laukinės augalijos išteklių vertinimo anketą surašomi vietovę ir augalo sąžalyną charakterizuojantys rodikliai: data, darbo vykdytojas, augalo pavadinimas, vietovė, augavietės tipas, augavietės plotas, rūšies projekcinis padengimas.

18. Žaliavos masės ištekliai konkrečiame sklype nustatomi pagal Laukinės augalijos išteklių apskaitos metodiką.

19. Sąžalynų vietai nustatyti ir pažymėti naudojami žemės naudojimo (M 1:10 000) žemėlapiai.

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2000 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. 173
(Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2004 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr. D1-719
redakcija)

**APRIBOTŲ AR DRAUDŽIAMŲ RINKTI BEI PREKIAUTI LAUKINIŲ AUGALŲ
IR GRYBŲ RŪŠIŲ SĄRAŠAS**

1. Apribotų ar draudžiamų rinkti bei prekiauti laukinių augalų ir grybų rūšių sąrašą sudaro ir tvirtina Aplinkos ministerija.

2. Augalų, kurių rinkimas ir prekyba jais apriboti (rinkti prekybai ir prekiauti galima tik turint Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamento rajono (miesto) aplinkos apsaugos agentūros leidimą), rūšys:

- 2.1. skėtinė marenikė (*Chimaphila umbellata*);
- 2.2. kvapioji stumbražolė (*Hierochloe odorata*);
- 2.3. pietinė stumbražolė (*Hierochloe australis*);
- 2.4. gražioji širdažolė (*Centaurium pulchellum*);
- 2.5. skėtinė širdažolė (*Centaurium erythraea*);

3. Draudžiama:

3.1. išrauti, skinti ar kitaip naikinti visų rūšių pataisus ir prekiauti jais, išskyrus jų sporines varputes, naudojamas vaistinei žaliavai:

- 3.1.1. dvišakę padraiką (*Diphasiastrum complanatum*);
- 3.1.2. trivarpę padraiką (*Diphasiastrum tristachyum*);
- 3.1.3. pataisą varinčių (*Lycopodium annotinum*);
- 3.1.4. vaistinį pataisą (*Lycopodium clavatum*);

3.2. skinti ir prekiauti žiedais:

- 3.2.1. visų rūšių vandens lelijų (*Nymphaea*);
- 3.2.2. visų rūšių šilagėlių (*Pulsatilla*);

3.3. išrauti, iškasti su šaknimis ar kitaip naikinti šių rūšių augalus:

- 3.3.1. paprastąjį burbulį (*Trollius europaeus*);
- 3.3.2. miškinę leliją (*Lilium martagon*);
- 3.3.3. lieknąją plukę (*Anemone sylvestris*);
- 3.3.4. pavasarinę raktažolę (*Primula veris*);
- 3.3.5. didžiažiedę rusmenę (*Digitalis grandiflora*);

3.4. skinti ir prekiauti paprastosios pakalnutės (*Convallaria majalis*) žiedynais bei lapais, išskyrus jų rinkimą vaistinei žaliavai;

3.5. rinkti ir prekiauti grybais:

- 3.5.1. baravykais, kurių kepurėlės skersmuo mažesnis negu 1,5 cm;
 - 3.5.2. voveraitėmis, kurių kepurėlės skersmuo mažesnis negu 1,0 cm.
-

**EUROPOS BENDRIJOS SVARBOS AUGALŲ RŪŠYS, AUGANČIOS LIETUVOS
RESPUBLIKOJE**

Aldrovanda veisiculosa L. – pūslėtoji aldrūnė
Botrychium symplex Hitchc. – mažasis varpenis
Caldesia parnasifolia (L.) parl. – širdžialapė kaldezija
Cypripedium calceolus L. – plačialapė klumpaitė
Dianthus arenarius L. – smiltyninis gvazdikas
Liparis loeselii (L.) Rich. – dvilapis purvuolis
Najas flexilis (Willd.) Rostk. Et W. L. E. Schmidt – lankstusis plukenis
Pulsatilla patens (L.) Mill. – vėjalandė šilagėlė
Thesium ebracteatum Hayne – pilkažiedis linlapis
Dicranum viride Hedw. – žalioji dvyndantė
Hamatocaulis vernicosus (Mitt.) Hedens – žvilgančioji riestūnė
Linaria loeselii Schweigg. – baltijinė linažolė
Leucobryum glaucum (Hedw.) Angstr. – melsvoji balzganė
Sphagnum L. Spp. – kiminai
Lycopodium spp. – visų rūšių pataisai
Arnica montana L. – kalninė arnika

Papildyta priedu:

Nr. [448](#), 2002-08-21, Žin., 2002, Nr. 84-3670 (2002-08-30), i. k. 102301MISAK00000448

(Leidimo formos pavyzdys)

(leidimą išdavusios organizacijos pavadinimas)

LEIDIMAS**NAUDOTI LAUKINĖS AUGALIJOS IŠTEKLIUS VALSTYBINĖJE ŽEMĖJE**

_____ Nr. _____
(data)

Leidžiama naudoti _____
(juridinio asmens pavadinimas (fizinio asmens vardas, pavardė),

_____ juridinio ar fizinio asmens kodas, adresas, telefono numeris)
laukinės augalijos išteklius: _____
(laukinės augalijos išteklių pavadinimas*)

Laukinės augalijos išteklių naudojimo vieta:

_____ arba _____
(miškų urėdijos pavadinimas)
(savivaldybė)
_____ arba _____
(girininkijos, miško pavadinimas) (vandens telkinio ar
kaimo pavadinimas)
_____.
(kvartalo, sklypo Nr.)
Kiekis arba plotas _____.
(kiekis, vnt. / plotas, ha)

Naudojant laukinės augalijos išteklius, vadovautis Laukinės augalijos išteklių naudojimo tvarka (Žin., 2000, Nr. [37-1046](#); 2002, Nr. [84-3670](#)).

Kitos privalomos sąlygos _____

Leidimas galioja nuo išdavimo datos iki 20__ m. _____ d.

(leidimą išdavusio pareigūno
(vardas ir pavardė)
pareigų pavadinimas)

A.V.

(parašas)

*kirsti kadagius; imti miško paklotę; lupti žievę nuo šaltekšnių ir gluosnių krūmų; pjauti medžių ir krūmų šakeles; rauti medžių bei krūmų šaknis; šienauti miško žemėje; kasti medžių ir krūmų savaiminukų sodmenis bei puskrūmius ir krūmokšnius; pjauti nendres, išdėstyti avilius ir bitides.

Laukinės augalijos išteklių naudojimo tvarkos

Papildyta priedu:

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, Žin., 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

(Leidimo formos pavyzdys)

(leidimą išdavusios Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamento
rajono (miesto) aplinkos apsaugos agentūros pavadinimas)

LEIDIMAS**NAUDOTI APRIBOTŲ RINKTI BEI PREKIAUTI LAUKINIŲ AUGALŲ IR GRYBŲ
RŪŠIS**

_____ Nr. _____
(data)

Leidžiama naudoti _____
(juridinio asmens pavadinimas (fizinio asmens vardas, pavardė),

_____ juridinio ar fizinio asmens kodas, adresas, telefono numeris)
apribotų rinkti bei prekiauti laukinių augalų ir grybų rūšis (Žin., 2000, Nr. 37-1046; 2001, Nr. 37-
1275) _____
(nurodyti lietuviškus ir lotyniškų rūšių pavadinimus)

Rinkimo vieta: _____
(miškų urėdijos pavadinimas arba savivaldybė,
_____ girininkijos ir miško arba kaimo pavadinimas,
_____ kvartalo, sklypo Nr.)

Naudojant laukinės augalijos išteklius, vadovautis Laukinės augalijos išteklių naudojimo
tvarka (Žin., 2000, Nr. [37-1046](#); 2002, Nr. [84-3670](#)).

Leidimas galioja iki _____ m. _____ d.

_____ (leidimą išdavusio pareigūno
(vardas ir pavardė)
pareigų pavadinimas)

_____ (parašas)

A.V

Papildyta priedu:

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, Žin., 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [226](#), 2001-04-24, Žin., 2001, Nr. 37-1275 (2001-05-02), i. k. 101301MISAK00000226

Dėl Apribotų ar draudžiamų rinkti bei prekiauti laukinių augalų ir grybų rūšių sąrašo dalinio pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [448](#), 2002-08-21, Žin., 2002, Nr. 84-3670 (2002-08-30), i. k. 102301MISAK00000448

Dėl aplinkos ministro 2000 m. balandžio 27 d. įsakymo Nr. 173 "Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 20 d. nutarimo Nr. 1446 "Dėl Laukinės augalijos įstatymo įgyvendinimo" 2 punkto vykdymo" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-719](#), 2004-12-31, Žin., 2005, Nr. 4-83 (2005-01-11), i. k. 104301MISAK00D1-719

Dėl aplinkos ministro 2000 m. balandžio 27 d. įsakymo Nr. 173 "Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 20 d. nutarimo Nr. 1446 "Dėl Laukinės augalijos įstatymo įgyvendinimo" 2 punkto vykdymo" pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-182](#), 2005-04-01, Žin., 2005, Nr. 45-1476 (2005-04-07), i. k. 105301MISAK00D1-182

Dėl aplinkos ministro 2000 m. balandžio 27 d. įsakymo Nr. 173 "Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 20 d. nutarimo Nr. 1446 "Dėl Laukinės augalijos įstatymo įgyvendinimo" 2 punkto vykdymo" pakeitimo